

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25Co/685/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4613203233
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mária Malíková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2016:4613203233.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Malíkovej a sudkýň JUDr. Lýdie Gálisovej a JUDr. Sone Vackovej v právnej veci navrhovateľa: CD Consulting s.r.o., so sídlom Politických väzňů 1272/21, Nové Město, Praha 1, Česká republika, IČO: 26429705, zastúpený: Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Bratislava, Grosslingova 4, IČO: 36864421, za ktorú koná doc. JUDr. Branislav Fridrich, PhD., proti odporcovi: J. F., bytom A. č. XX, o zaplatenie zmenkového úroku, ročného úroku zo zmenkovej sumy a zmenkovej odmeny, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Topoľčany zo dňa 01. apríla 2015 č.k. 6C/375/2013-101 a o čiastočnom späťvzátí návrhu navrhovateľom, takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd späťvzatie návrhu na začatie konania navrhovateľom v časti zmenkového úroku 0,19% denne, **n e p r i p ú š ť a**.
- II. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e**.
- III. Odporcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom prvostupňový súd návrh navrhovateľa na zaplatenie zmenkového úroku, ročného úroku zo zmenkovej sumy a zmenkovej odmeny, zamietol. Navrhovateľ podal proti rozsudku odvolanie a pripisom doručeným súdu dňa 22.12.2015, návrh na začatie konania, v časti týkajúcej sa uplatnenia zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne, vzal späť a to vo výške 0,19% denne.

Odporca na výzvu súdu, aby sa k čiastočnému späťvzatiu vyjadril, nereagoval.

Podľa § 208 Občianskeho súdneho poriadku (zákon číslo 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov, ďalej len „OSP“), ak je návrh na začatie konania vzatý späť, keď už rozhodol súd prvého stupňa, ale jeho rozhodnutie nie je dosiaľ právoplatné, odvolací súd rozhodne o pripustení späťvzatia. Súd späťvzatie nepripustí, ak druhý účastník s tým nesúhlasí. Ak späťvzatie pripustí, odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvého stupňa a konanie zastaví.

Podľa § 222 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (zákon číslo 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov, ďalej len „OSP“), odvolanie môže odvolací súd vybaviť aj tak, že pripustí vzatie návrhu na začatie konania späť, alebo schváli zmier.

V zmysle ustanovenia § 208 OSP k späťvzatiu návrhu na začatie konania môže dôjsť nielen počas konania na súde prvého stupňa, ale aj po vydaní rozhodnutia súdu prvého stupňa, najneskôr však do momentu, kým jeho rozhodnutie nenadobudne právoplatnosť. Späťvzatiu návrhu môže zabrániť

odporca, ktorého je súd povinný vyzvať, aby sa vyjadril, či so späťvzatím návrhu súhlasí, alebo nie. Ak žalovaný nesúhlasí so späťvzatím návrhu, nemusí uviesť žiaden dôvod, stačí, ak iba vysloví svoj nesúhlas. V takom prípade musí odvolací súd pokračovať v konaní. Návrh je možné vziať späť aj len v určitej časti. V takom prípade súd so súhlasom odporcu zastaví konanie iba sčasti.

V danej veci zobral navrhovateľ svoj návrh na začatie konania čiastočne späť a to v časti zmenkového úroku vo výške 19% denne, odporca s k tomuto čiastočnému späťvzatiu, napriek prevzatiu výzvy súdu, nevyjadril. Z tohto dôvodu, keďže odvolací súd nemal splnené podmienky, uvedené v ustanovení § 208 OSP, späťvzatie návrhu v navrhovateľom požadovanej časti, nepripustil.

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom zamietol návrh navrhovateľa, ktorý podal formou tlačiva podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 o zaplatenie zmenkového úroku, ročného úroku zo zmenkovej sumy a zmenkovej odmeny. Odporcovi náhradu trov konania nepriznal s odkazom na ustanovenie § 142 ods. 1 OSP s odôvodnením, že v konaní si náhradu trov neuplatnil a žiadne trovy mu nevznikli. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil podľa § 52 ods. 1, ods. 2, ods. 3, ods. 4 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy o úvere (zákon číslo 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), § 3, § 39, § 53 ods. 4 písm. k), l) Občianskeho zákonníka, § 2 písm. a/, b/, § 3 ods. 1, 2, § 4 ods. 1 až 4, ods. 6 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy o úvere (ďalej len „Zákon o spotrebiteľských úveroch“), § 265 Obchodného zákonníka (zákon číslo 513/1991 Zb.) a čl. I. § 5 ods. 1 až ods. 3, § 10, § 11 ods. 1, § 14 ods. 1, § 17, § 48 ods. 1 bod 2, § 77 ods. 1, 2 zákona č. 191/1950 Zb. zákona zmenkového a šekového v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zmenkový a šekový zákon“). Právomoc na prejednanie a rozhodnutie veci odvodil z článku 25 bod 1 písm. a) Nariadenia č. 861/2007 a čl. 16 bod 2 Nariadenia č. 44/2001. Následne podľa čl. 6 ods. 1 Nariadenia EP a Rady č. 593/2008, resp. na základe § 10 ods. 1, 3 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov určil rozhodné právo, ktoré sa na danú vec vzťahovalo. Vo veci rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, nakoľko listom zo dňa 08. 09. 2014 poskytol navrhovateľovi poučenie o tom, že danú vec mieni posúdiť podľa zákonných ustanovení týkajúcich sa ochrany spotrebiteľa, pri uplatnení nároku navrhovateľom na zaplatenie istiny a úroku z omeškania vo výške 0,25% denne z istiny a tiež posudzujúc rozpor so zákonom podľa ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka. Navrhovateľ k tomu oznámeniu reagoval písomným podaním. Okrem toho dospel k záveru, že aj v európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu je potrebné zachovať vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa, a to aj prostredníctvom vykonávania dôkazov ex offio na zistenie, či predmet konania nesúvisí so spotrebiteľskými vzťahmi, ak to vnútroštátny procesný predpis umožňuje, a aj pri nečinnosti spotrebiteľa dbať o to, aby mu jeho nevedomosť nebola na úkor. Práve pri spotrebiteľských vzťahoch je potrebné aplikovať ustanovenie tretej vety § 120 ods. 1 OSP, teda výnimku z prejednacej zásady.

Na základe vykonaného dokazovania prvostupňový súd zistil, že dňa 21. 08. 2009 uzavrela spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o., s odporcom na predtlačenom formulári Zmluvu o úvere č. 402400064 (ďalej len „zmluva o úvere“), podľa ktorej bol odporcovi poskytnutý úver vo výške 600 eur a odporca sa zaviazal zaplatiť požičanú sumu zvýšenú o poplatok vo výške 576 eur, spolu mal zaplatiť čiastku 1176 eur, v 12 mesačných splátkach po 98 eur počnúc dňom 15. 09. 2009. V zmluve o úvere neboli uvedené úroky z úveru, ročná percentuálna miera nákladov (ďalej len „RPMN“) a ani priemerná RPMN. V bode 17 všeobecných podmienok poskytnutia úveru bola obsiahnutá dohoda o vyplnení zmenky, podľa ktorej: „na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka vyplývajúceho z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi vystavil dlžník (vystaviteľ) zmenku, v ktorej nie je vyplnená zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Zmluvné strany sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa stane celý dlh splatný okamžite, zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa stal splatný celý dlh.“ Zo zmenky vystavenej odporcom dňa 21. 08. 2009 na rad POHOTOVOSTĚ, s.r.o., zistil, že do zmenky bola vpísaná suma 1317,83 eura a zmenkový úrok 0,25 % denne od 01. 03. 2010. Zmenka bola splatná pri predložení (vistazmenka) s dološkami "bez protestu" a "na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia". V pravom hornom rohu zmenky sa v rámečku nachádza číslo zmluvy. Práva vyplývajúce z predmetnej zmenky boli spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o., prevedené rubopisom

na navrhovateľa. Oboznámením sa s obsahom spisu exekučného konania sp.zn. 6Er/378/2011 zistil, žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie bola zamietnutá a exekúcia bola zastavená.

Vzhľadom na ustanovenie bodu 14 všeobecných podmienok poskytnutia úveru (dohoda o vyplnení zmenky), ako aj vzhľadom na zhodu čísla uvedeného na zmenke s číslom zmluvy o úvere, zhodu údajov o vystaviteľovi a pôvodnom remitentovi zmenky s údajmi o veriteľovi a dlžníkovi v zmluve o úvere a na zhodu dátumu vystavenia zmenky s dátumom podpisu zmluvy o úvere, dospel k záveru, že zmenka bola vystavená odporkyňou ako zabezpečovacia zmenka k zmluve o úvere - konkrétne ako blankozmenka. Uviedol, že zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy boli do zmenky doplnené dodatočne, o čom svedčí aj iný spôsob vyplnenia týchto údajov (písané technickými prostriedkami) v porovnaní s údajmi o vystaviteľovi, mieste a dátume vystavenia zmenky (písané rukou). Vo všeobecnosti môže mať zmenka vystavená dlžníkom pri podpise úverovej zmluvy, resp. pri prevzatí úveru buď uhradzovaciu alebo zabezpečovaciu funkciu. V prípade spotrebiteľského úveru je však uhradzovacia funkcia vylúčená výslovným zákazom splnenia dlhu zmenkou alebo šekom ustanoveným v § 4 ods. 6 Zákona o spotrebiteľských úveroch, na rozdiel od zabezpečovacej funkcie zmenky, ktorá bola v súvislosti so spotrebiteľskými úvermi zakázaná až s účinnosťou od 01. 01. 2011. Preto mohol v danom prípade považovať danú zmenku, ktorá bola nesporne vystavená v súvislosti s poskytnutím spotrebiteľského úveru žalovanou, len za zabezpečovaciu zmenku, a nie za samostatnú a nezávislú zmenku prijatú na uhradenie dlhu.

Súd prvého stupňa vychádzal pri rozhodovaní z predmetu konania, ktorým bol nárok navrhovateľa, vyplývajúci z vlastnej vistazmenky, vystavenej odporkyňou, pôvodne vo forme blankozmenky na zabezpečenie nárokov spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o., zo spotrebiteľskej zmluvy o úvere. V prvom rade preto posudzoval platnosť zmluvy, na základe ktorej vznikla pohľadávka zabezpečená zmenkou, a teda či vôbec vzniklo právo na vyplnenie blankozmenky. Uviedol, že Zmluva o úvere je zmluvou spotrebiteľskou, spĺňajúcou znaky tejto zmluvy podľa § 52 Občianskeho zákonníka. Išlo o predtlačенú formulárovú (typovú) zmluvu, pri ktorej spotrebiteľ nemal možnosť ovplyvňovať jej obsah. Zmluvnými stranami boli POHOTOVOSTĚ, s.r.o., ako veriteľ (dodávateľ), ktorý pri uzatváraní zmluvy konal v rámci svojej podnikateľskej činnosti, a odporkyňa ako fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení zmluvy nekonala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, a teda bola spotrebiteľom. Nesporne išlo o spotrebiteľský úver upravený Zákonom o spotrebiteľských úveroch, a to napriek tomu, že v zmluve o úvere bol uvedený účel úveru "na výkon povolania". Pri pochybnostiach o obsahu zmlúv platí výklad pre spotrebiteľa priaznivejší a dôkazné bremeno na preukázanie toho, že úver bol poskytnutý na iný účel, zaťažuje toho, kto takúto skutočnosť tvrdí. Keďže tento účel nebol preukázaný, platí, že úver bol poskytnutý na súkromné účely. V danom prípade ide nielen o spotrebiteľskú zmluvu, ale aj o spotrebiteľský úver podľa Zákona o spotrebiteľských úveroch.

Prvostupňový súd podrobil preskúmaniu zmluvu o úvere, vrátane všeobecných podmienok poskytnutia úveru a dospel k záveru, že rovnováha medzi právami a povinnosťami zmluvných strán bola hrubým spôsobom narušená, a to najmä v ustanoveniach o zabezpečovacích prostriedkoch (spísanie notárskej zápisnice prostredníctvom splnomocnenca, uzatvorenie záložnej zmluvy prostredníctvom splnomocnenca, niekoľkonásobné zmluvné pokuty, blankozmenka). Vzhľadom na nerovnosť podmienok účastníkov zmluvy, vyjadrenú v takmer všetkých ustanoveniach zmluvy, sa celá zmluva (jej obsah i účel) prieči dobrým mravom, čo spôsobuje jej absolútnu neplatnosť. Z toho dôvodu spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o., ako veriteľovi, nemohlo vzniknúť ani právo na vyplnenie blankozmenky podľa bodu 14 všeobecných podmienok poskytnutia úveru, a na základe takto vyplnenej zmenky nebolo možné úspešne sa domáhať akýchkoľvek práv.

Súd prvého stupňa dospel tiež k záveru, že právo na vyplnenie blankozmenky nemohlo vzniknúť aj z dôvodu, že dohoda o vyplnení zmenky, ako súčasť všeobecných podmienok poskytnutia úveru, ktorých obsah a ani konkrétne znenie nebolo so spotrebiteľom individuálne dohodnuté, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, a z toho dôvodu je takáto dohoda, ako neprijateľná zmluvná podmienka, podľa § 53 ods. 4 písm. k), l) Občianskeho zákonníka, neplatná. Pôvodnému remitentovi teda nevzniklo právo na vyplnenie blankozmenky, blankozmenka sa vôbec nestala zmenkou, pôvodný remitent nemal práva a povinnosti zo zmenky, a preto ich ani nemohol indosamentom previesť na navrhovateľa. V základe jednoznačne išlo o zmluvu o spotrebiteľskom úvere, na ktorú sa vzťahoval Zákon o spotrebiteľských úveroch, preto sa súd zaoberal aj samotnou zmenkou (hoci právo na jej vyplnenie ani nevzniklo), a zistil,

že predloženú zmenku podľa § 4 ods. 6 Zákona o spotrebiteľských úveroch, veriteľ nemohol prijať ani ako zabezpečovací inštitút, pretože zmenka bola vyplnená s podstatne vyššou zmenkovou sumou, než pripúšťa uvedené ustanovenie zákona. Z uvedených dôvodov súd návrh ako neopodstatnený zamietol. Ďalej konštatoval, že v zmluve o úvere nie je uvedený údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov, o priemernej ročnej percentuálnej miere nákladov, ročnej úrokovej sadzbe čo boli v čase uzatvárania tejto zmluvy povinné údaje vyžadované Zákomom o spotrebiteľských úveroch. Ich neuvedenie má za následok, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatku. V závere uviedol, že pri posúdení zmenkového úroku 0,25 % denne predstavuje ročný úrok 91,25 %, čo považoval za rozpor s dobrými mravmi. Z týchto dôvodov dohodu o vyplnení zmenky, obsiahnutú vo všeobecných obchodných podmienkach, vyhodnotil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku, od počiatku neplatnú, preto spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o., nemohla zmenku vyplniť. Konanie spoločnosti pri nadobúdaní zmenky možno hodnotiť ako vedomé konanie na škodu dlžníka. Pre rozpor s dobrými mravmi je podľa § 39 Občianskeho zákonníka, dohoda o vyplnení zmenky, neplatná. Z dôvodov, že pôvodnému remitentovi nevzniklo právo zmenku prijať, právo zmenku vyplniť, nevzniklo mu ani právo zo zmenky na plnenie. Preto navrhovateľ, nadobúdajúci zmenku rubopisom, nemôže uplatňovať právo zo zmenky. Z uvedených dôvodov návrh zamietol. Odporcovi náhradu trov konania nepriznal, pretože si trovy neuplatnila a žiadne jej v konaní nevznikli (142 ods.1 OSP).

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ. Žiadal napadnutý rozsudok zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť. Uviedol, že súd prvého stupňa mu svojim postupom odňal možnosť konať pred súdom, vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci a konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Napadnuté rozhodnutie je prekvapivé, čo predstavuje odňatie možnosti konať pred súdom, lebo odporkyňa uplatnený nárok nepoprela, a je tu aj rozpor s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Namietal, že účastníci nenavrhli dokazovanie úverovou zmluvou, exekučným spisom, či ďalšími listinnými dôkazmi, pričom dokazovanie je podľa § 120 OSP, ovládané prejednávajúcou zásadou. Predložil ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, preukazujúcu jasne, úplne a zrozumiteľne jeho právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva. Voči forme a obsahu zmenky zo strany odporkyne neboli vznesené žiadne námietky, a preto neexistovala okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov. Súd prvého stupňa mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Odporkyňa mohla na základe čl. 5 ods. 3, 6 Nariadenia č. 861/2007, vzniesť námietky voči zmenke, ak tak neurobila, akékoľvek iné námietky museli byť odmietnuté z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej Nariadením. Namietal, že prvostupňový súd nesprávne vykonával a hodnotil dôkazy na skutočnosti, ktoré netvrdil žiadny z účastníkov konania, preto dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácie príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie. Poukázal na rozhodnutia iných súdov, ktoré rozhodli v obdobných veciach v jeho prospech. Trval na tom, že je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom žiadneho spotrebiteľského vzťahu. Predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. S odkazom na ustanovenie § 17 Zmenkového a šekového zákona, odporkyňa nie je oprávnená vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jej vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Prvostupňový súd porušil poučovaciu povinnosť obmedzenú ustanovením § 5 ods. 1 OSP. Kauzálne námietky sú po indosovaní v zásade neprípustné a zmluvný vzťah medzi žalovanou a remitentom irelevantný. Nie je mu známy obsah údajného zmluvného vzťahu. Ďalej namietal, že dohoda o vyplňovanom práve nemohla byť neplatnou ani neprijateľnou zmluvnou podmienkou, pretože právna úprava spotrebiteľských úverov explicitne pripúšťa používanie blankozmeniek. Limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase vyplnenia zmenky. Záväzky zo zmenky, aj keď vznikli z konkrétnych zmluvných záväzkov, sú záväzkami samostatnými. Nesúhlasil s názorom súdu, že sú závislé na úverovom vzťahu. Ak je návrhom uplatnený nárok zo zmenky, nie je možné bez ďalšieho v takomto konaní rozhodovať o záväzkoch zo zmluvy, ani keď je nepochybné, že s danou zmenkou súvisia. Na podporu svojich argumentov poukázal na rozhodnutia iných súdov.

Odporca sa k odvolaniu písomne nevyjadril.

Krajský súd v Nitre, ako odvolací súd (§ 10 ods. 1 OSP), po zistení, že odvolanie bolo podané účastníkom konania, v zákonom stanovenej lehote na podanie (§ 201, §204 ods.1 OSP), a zistení, že odvolanie spĺňa náležitosti § 205 a nasl. OSP, viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 OSP) a viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa, pretože odvolací súd nezistil výnimky uvedené § 213 ods. 2 až ods. 7 OSP (§ 213 ods. 1 OSP), prejednal vec bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods.

2 OSP), s verejným vyhlásením rozsudku, pri splnení si povinnosti upravenej v ustanovení § 156 ods. 3 OSP a po prejednaní veci dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je vo výroku vecne správne a odvolanie nie je dôvodné. Keďže odvolací súd dospel k tomu, že napadnutý rozsudok je správny a dostatočne odôvodnený, nepovažuje vo svojom rozhodnutí za nutné v súlade s ustanovením § 219 ods. 2 OSP opakovať tie isté podstatné dôvody, ktoré sú obsiahnuté v prvostupňovom rozhodnutí, vrátane citácie ustanovení právnych predpisov vzťahujúcich sa na tento prípad.

Predmetom konania v danej veci je návrh na uplatnenie pohľadávky podľa čl. 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len „Nariadenie“). Na jeho základe sa navrhovateľ domáhal zaplatenia uvedenej zmenkovej sumy s príslušenstvom a trov konania. Podľa predloženého návrhu je navrhovateľ ako indosatár nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavil odporca, pričom indosovaná zmenka je vistazmenkou, opatrená doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Indosant predložil zmenku na zaplatenie, lebo vystaviteľ zmenky pohľadávku doposiaľ neuhradil.

Navrhovateľ v odvolaní namietal vadu konania, spočívajúcu v prekvapivom rozhodnutí prvostupňového súdu, čo považoval za vadu konania, spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdom. Odvolací súd preto predtým, ako preskúmal rozhodnutie prvostupňového súdu, skúmal, či konanie zaťažilo vadou konania, namietanou navrhovateľom. Z obsahu spisu vyplýva, že prvostupňový súd doručil navrhovateľovi písomné oznámenie, v ktorom ho upozornil, že daný právny vzťah bude posudzovať podľa zákonných ustanovení o ochrane spotrebiteľa. Na list navrhovateľ reagoval podaním zo dňa 25. 09. 2014 a trval na posúdení jeho nároku zo zmenky. Navrhovateľ o súdom zamýšľanom postupe - posúdiť predmetnú vec podľa ustanovení spotrebiteľských právnych predpisov - bol súdom prvého stupňa informovaný, preto nemôže tvrdiť, že jeho rozhodnutie je prekvapivé, navyše za situácie, že súd prvého stupňa riadne svoje úvahy v napadnutom rozsudku zdôvodnil. Odvolací súd nezistil žiadne vady konania, pre ktoré by bolo potrebné napadnutý rozsudok zrušiť, preto pristúpil k meritórnemu prejednaní veci.

Prvostupňový súd vo veci rozhodol rozsudkom dňa 01. 04. 2015. V dôsledku podaného odvolania navrhovateľom, bol spisový materiál dňa 02. 07. 2015 predložený odvolaciemu súdu. Odvolací súd, pri rozhodovaní o tomto odvolaní navrhovateľa proti napadnutému rozsudku súdu prvého stupňa bral do úvahy skutočnosť, že v Zbierke súdnych rozhodnutí SR, bolo pod číslom 93/2015, publikované spoločné stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20. októbra 2015, týkajúce sa postupu súdov nižšieho stupňa vo veciach návrhov s uplatneným právom zo zmenky vo vzťahu k ochrane spotrebiteľa, v nasledovnom znení:

I. Ak navrhovateľ ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý navrhovateľ použil, že:

1/ pokiaľ z akýchkoľvek okolností prejednávanej veci vyplynie konajúcejmu súdu súvislosť s nekalou povahou, či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offo povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ;

2/ pokiaľ súd nevzhladne žiadnu nekalosť, či neprípustnosť predloženého návrhu, súd pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok zohľadňujúcich ich rozsah a povahu, pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie;

II. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

III. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený zmluvný úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu, takýto exces, dosahuje.

Spoločné stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky - v zákonom stanovenom osobitnom médiu so špeciálnym zameraním a účelom, pod R 93/2015. Uvedeným postupom plnil najvyšší súd zákonom stanovenú povinnosť dbať o jednotný výklad a jednotné používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (§ 16 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov). Táto povinnosť mu v súčasnosti vyplýva z ustanovenia § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. O publikovaní predmetného rozhodnutia bolo rozhodnuté v rámci zákonom upraveného

mechanizmu, zabezpečujúceho koherentnosť judikatúry (IV. ÚS 60/2010). Osobitný proces, výsledkom ktorého bolo publikovanie spoločného stanoviska oboch kolégií v zbierke stanovísk pod R 93/2015, priznáva tomuto stanovisku osobitný význam. Výklad najvyššieho súdu, ktorý v ňom podal, nie je síce právne (de iure) záväzný, fakticky (de facto) má ale vysokú vecnú autoritu. I keď judikatúra najvyššieho súdu nie je formálne záväzná, ipso iure normatívnu silu má, a to tak vo vertikálnej línii (voči súdom nižších stupňov), ako aj v horizontálnej línii (medzi jednotlivými senátmi a kolégiami najvyššieho súdu navzájom). Nemožno prehliadať podstatný rozdiel medzi rozhodnutím nepublikovaným v zbierke (ďalej len „nepublikované rozhodnutie“) a rozhodnutím, ktoré bolo na podklade zákonom určenej procedúry navrhovania a schvaľovania osobitným orgánom najvyššieho súdu uverejnené v zbierke (ďalej len „publikované rozhodnutie“). Pokiaľ nepublikované rozhodnutie najvyššieho súdu vyjadruje názor členov senátu (resp. väčšiny členov senátu) najvyššieho súdu v individuálne, ním prejednávanej veci, názor vyjadrený v publikovanom rozhodnutí, je zároveň zovšeobecňujúcim názorom (relevantnej väčšiny) členov kolégia najvyššieho súdu, ktoré vždy tvorí viacero senátov. Názor vyjadrený v nepublikovanom rozhodnutí sa v tomto zmysle prípadne (ak vec prejednávajúci senát dospeje k záveru, že sú pre to splnené podmienky), môže odkloniť či odchyliť od názoru vyjadreného v publikovanom rozhodnutí, tým, ale ešte bez ďalšieho nedochádza k „prekonaniu“ názoru, na ktorom spočíva publikované rozhodnutie.

Odvolací súd v danej veci upriamuje, okrem spoločného stanoviska občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu SR, pozornosť tiež na skutočnosť, že aj zákon č. 191/1950 Sb. a Občiansky súdny poriadok reagovali na prijatú novelu číslo 438/2015, účinnú od 23. 12. 2015 tým, že v čl. II., § 17 ods. 1 v zákone č. 191/1950 Sb. bola doplnená nová veta a ods. 2, z ktorého vyplýva, že ak je žalovaným zo zmenky ten, koho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, možno majiteľovi robiť námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystavovateľovi alebo k predošlým majiteľom vždy. V konaní, v ktorom sa uplatňuje alebo vymáha nárok zo zmenky sa z úradnej povinnosti prihliada na skutočnosti odôvodňujúce námietky podľa odseku 1, ktoré by ten, kto je žalovaný zo zmenky mohol uplatniť, ak jeho záväznosť zo zmluvy vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou. Poznámka pod čiarou odkazuje príkladom na ustanovenie § 52 Občianskeho zákonníka a § 5a zákona číslo 250/2007 Z.z..

Uvedenou novelou zákona č. 438/2015 bol doplnený i ods. 3 a ods. 4 ustanovenia § 79 OSP tak, že ak ide o žalobu, ktorou sa uplatňuje nárok zo zmenky alebo šeku proti žalovanému, ktorý je fyzickou osobou, žalobca je povinný opísať aj rozhodujúce skutočnosti týkajúce sa vlastného vzťahu so žalovaným, a ak ide o žalobcu, ktorý svoje právo preukazuje nepretržitým radom indosamentov, skutočnosti týkajúce sa vlastného vzťahu jeho právnych predchodcov so žalovaným. K žalobe sa pripojí zmenka alebo šek a ďalšie listiny potrebné na uplatnenie práva z nich. Ak zmenka alebo šek boli vystavené na zabezpečenie záväzkov z písomnej zmluvy, pripojí sa k žalobe aj táto zmluva.

Ustanovenie § 114 ods. 2 OSP bolo predmetnou novelou zákona doplnené o vetu, podľa ktorej: „ak ide o vec týkajúcu sa uplatňovania nároku zo zmenky alebo šeku, ktorá vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, súd žalovaného poučí aj o možnosti uplatňovania námietok podľa osobitného predpisu; vyjadrenie odporcu súd bezodkladne odošle navrhovateľovi.“

Odvolací súd, postupujúc v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení týkajúcich sa zmienek a riadiac sa uvedeným stanoviskom Najvyššieho súdu SR, uverejneným pod R93/2015, by preto v zásade nemusel vysvetľovať, prečo tento judikát považuje za rozhodujúci a opodstatnený, nakoľko platí zásada, že iba ten, kto sa od ustálenej judikatúry odkloní, musí náležite vysvetliť dôvody tohto postupu. Napriek tomu, však viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods.1 OSP), k jednotlivým odvolacím dôvodom navrhovateľa, spočívajúcim predovšetkým v zdôraznení platnosti príslušnej zmenky a nepripustení akéhokoľvek súdneho prieskumu okolností vzniku zmenky a vykonania dokazovania v tomto smere, odvolací súd dodáva, že sa nestotožňuje s jeho argumentáciou, spochybňujúcou postup súdu pri vykonávaní dôkazov. Pri postupe, podľa nariadenia, je súd povinný rešpektovať právo na spravodlivý súdny proces a zásadu kontradiktórneho konania, najmä pri rozhodovaní o potrebe ústneho pojednávania a o spôsobe a rozsahu dokazovania, ktoré je nevyhnutné pre vydanie rozhodnutia. Z článku 19 nariadenia vyplýva, že pokiaľ nariadenie neustanovuje inak, európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sa riadi procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie. Nariadenie nekladie žiadne prekážky v možnosti preskúmať doložené listiny súdom a je možné aplikovať procesnoprávne predpisy použiteľné v slovenskom právnom poriadku, predovšetkým aplikáciu znalostí určitých okolností súdu z jeho činnosti a zohľadnenie ochrany slabšieho účastníka v konaní,

či ochrany dobrých mravov. Občiansky súdny poriadok, ako základný procesný predpis, platný na území Slovenskej republiky, dôkaznú povinnosť upravuje v ustanovení § 120, ktoré v tretej vete odseku 1, umožňuje súdu výnimočne vykonať aj iné, než účastníkmi navrhnuté dôkazy, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Úvaha, týkajúca sa prieskumu uplatneného nároku s oporou v doloženej zmenke, nemôže byť ovplyvňovaná povahou použitého procesného nástroja. Skúmanie prípadne absolútnej neplatnosti úkonu, ku ktorej súd pristupuje ex offo, nie je nariadením vylúčená. Prvostupňový súd preto správne vykonal dokazovanie v súlade s ustanovením § 120 OSP, a to oboznámením sa tak z úverovou zmluvou, zo zmenkou, z ktorej si navrhovateľ odvodzuje svoj nárok, ako aj s príslušným exekučným spisom, správne, v súlade s ustanovením § 132 OSP, vyhodnotil výsledky vykonaného dokazovania a vyhodnotil skutkový stav, na ktorý aplikoval správne ustanovenia zákona a v správnej interpretácii. Odvolací súd preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil, stotožniac sa s jeho úvahami a argumentami. V zmysle uvedeného judikátu Najvyššieho súdu SR (R93/2015), bol súd prvého stupňa oprávnený preskúmať nielen formálne, obsahové náležitosti zmenky, ale aj úkon, v ktorom má navrhovateľom uplatnený nárok základ, t.j. úverovú zmluvu. Tento záver je tiež v súlade nielen so základnými zásadami práva Európskej únie na ochranu spotrebiteľa (Smernica 87/102/EHS), ale taktiež aj v súlade s vnútroštátnou úpravou o ochrane spotrebiteľa (zákon č. 250/2007 Z.z.).

Prvostupňový súd svoje rozhodnutie založil na neplatnosti zmluvy o úvere pre hrubé narušenie rovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán, a to najmä v ustanoveniach o zabezpečovacích prostriedkoch. Zmluvu vyhodnotil ako absolútne neplatný právny úkon, z ktorého veriteľovi nemohlo vzniknúť právo na vyplnenie blankozmenky. Navrhovateľ, k tejto časti napadnutého rozsudku, v dôvodoch svojho odvolania, k právnemu posúdeniu veci súdom prvého stupňa, neuviedol žiadne právne úvahy, dôvody, na základe ktorých vyvodzuje záver o nesprávnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa. Argumentoval iba tým, že prvostupňový súd nemohol založiť svoj názor na skúmaní tohto právneho úkonu (zmluvy o úvere), ktorého navrhovateľ nebol účastníkom konania a mal rozhodovať len na základe ním predloženej zmenky. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, predovšetkým na prijaté stanovisko Najvyššieho súdu SR v judikáte pod R 93/2015, odvolací súd považuje tento odvolací dôvod, za bezpredmetný. Iné okolnosti a dôvody odvolateľ v podanom odvolaní neuvádza.

Súd prvého stupňa dospel k záveru o absolútnej neplatnosti právneho úkonu - úverovej zmluvy, na základe ktorého nemohlo dôjsť k vystaveniu zmenky. Napriek tomuto konštatovaniu, zaoberajúc sa i zmluvnými podmienkami, vyhodnotil za neprijateľné zmluvné podmienky, podmienky týkajúce sa dojednaní, uvedené v časti bodu 14 všeobecných obchodných podmienok. V tomto ustanovení bola určená jednak podmienka, ktorá za nesplnenie záväzku, pripúšťala možnosť veriteľa, domáhať sa od spotrebiteľa zaplata neprimeranej sumy (úrok 0,25% denne, v ročnom prepočte 91,25%), ako sankcia spojená s nesplnením záväzku (§ 53 ods. 4 písm. k/ Občianskeho zákonníka), a tiež podmienka, spočívajúca v prenesení povinností dodávateľa niest' dôkazné bremeno, na spotrebiteľa, ktorá je v rozpore s ustanovením § 53 ods. 4 písm. l/ Občianskeho zákonníka, z ktorého dôvodu je pre jej neprijateľnosť, neplatná. Ďalej celú dohodu o vyplnení blankozmenky vyhodnotil ako neplatnú dohodu, z ktorého dôvodu pôvodnému remitentovi potom vôbec nemohlo vzniknúť právo na vyplnenie blankozmenky. Pôvodnému remitentovi nevznikli práva a povinnosti zo zmenky, preto ich nemohol indosamentom previesť na navrhovateľa (nikto nemôže previesť viac práva, ako sám má). Posúdením samotnej zmenky dospel k záveru, že veriteľ ju podľa § 4 ods. 6 zákona o spotrebiteľských úveroch, nemohol prijať ako zabezpečovaciu zmenku, pretože bola vyplnená podstatne vyššou sumou, ako pripúšťalo zákonné ustanovenie, keď zmluvu vyhodnotil ako bezúročnú a bez poplatkov, preto zmenka mohla byť vystavená len na sumu 600 eur. Z tohto dôvodu konanie veriteľa, spočívajúce v prijatí zmenky prevyšujúcej zákonom prípustnú výšku, považoval za výkonom práva v rozpore s dobrými mravmi, nepoživajúcim právnu ochranu. Odvolací súd sa s týmito závermi súdu prvého stupňa stotožnil.

Navrhovateľ v odvolaní poukázal na zákon č. 258/2001 Z.z. (zákon o spotrebiteľských úveroch), ktorý pripúšťal vystavenie zmenky. Uviedol, že limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase jej vyplnenia a bolo pripustené vyplňať ich dodatočne, po ich vystavení. V tejto časti odcitoval celý rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 43CoZm/10/2013 z 21. 11. 2013, na záveroch ktorého založil svoje tvrdenie a uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 4CoZm/3/2014 z 13. 06. 2014. Uvedené rozhodnutia nie sú záväzné pre rozhodnutie v danej veci, vyjadrujú názor dvoch senátov obchodných kolégií, ktorý nie je v súlade s judikátom R 93/2015. Navrhovateľ, okrem citácií týchto rozhodnutí, námietky prekvapivého rozhodnutia a námietky nemožnosti preskúmania platnosti

právných úkonov, neuviedol žiadne ďalšie dôvody, pre ktoré nesúhlasí s rozhodnutím prvostupňového súdu, a iba z obsahu predložených rozhodnutí, odvolací súd vyvodil, že podľa názoru navrhovateľa, prvostupňový súd bol oprávnený skúmať iba to, či zmenka obsahuje všetky náležitosti, ktoré zákon vyžaduje pre posúdenie jej platnosti. S uvedenými námietkami odvolateľa, sa odvolací súd vyporiadal vo vyššie uvedených dôvodoch tohto rozhodnutia.

V závere odvolací súd dodáva, že jednou zo základných zásad práva Európskej únie (ďalej len „EÚ“), je zásada, podľa ktorej sú členské štáty povinné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa a zároveň sú povinné zabezpečiť, aby sa nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách neuplatňovali, resp. neboli záväzné. Vzhľadom na to, aplikáciou procesného práva, má súd túto povinnosť naplniť, čo znamená, že v prípade uplatnenia nároku zo zmenky, súd musí ex offo skúmať, či vystaviteľom zmenky nie je spotrebiteľ. Aj keď vnútroštátna právna úprava, platná do 31. 12. 2010, umožňovala používať zmenky aj v spotrebiteľskom vzťahu, použitie zmenky, ako takej, v spotrebiteľskom právnom vzťahu v skutočnosti nie je úplne v súlade s právom EÚ, na ochranu spotrebiteľa. Vnútroštátna právna úprava do 31. 12. 2010, nezabezpečila vhodnú ochranu spotrebiteľa na základe Smernice 87/102/EHS, v konaní o nároku zo zmenky a zákonodarca túto skutočnosť zmenil až zrušením dovtedajšieho zákona o spotrebiteľských úveroch číslo 258/2001 Z.z. a prijatím nového zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení účinnom od 01. 01. 2011 do 30. 04. 2014. S účinnosťou od 01. 05. 2014, je táto ochrana zabezpečená v zákone č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa. Zmenkové právo, ako také, v súdnom konaní znevýhodňuje žalovaného zmenkového dlžníka a keďže podľa článku 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, právo EÚ má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, vnútroštátna právna úprava, ktorá umožnila za istých okolností do 31.12. 2010 zmenky používať aj v spotrebiteľských vzťahoch, môže byť nepoužiteľná. Na podklade takejto úvahy vyvstáva aj právny záver o tom, že z takej zmenky nemohol vzniknúť platný zmenkový záväzok.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd považoval rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bol návrh navrhovateľa zamietnutý, vo výroku za vecne správny a ako taký ho podľa § 219 ods. 1 OSP, potvrdil. Na správnosti rozhodnutia prvostupňového súdu nič nemenilo späťvzatie návrhu navrhovateľa v časti zmenkového úroku.

O náhrade trov odvolacieho konania, odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1, § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1 OSP tak, že v odvolacom konaní úspešnému odporcovi náhradu trov konania nepriznal, pretože si právo na ich priznanie neuplatnil.

Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.